

LÜHIKROONIKA

5.–7. oktoobril korraldas Eesti Keele Instituut Kuressaares doktorikooli seminari „Püsivus ja varieerumine keeles“.

Esinesid selle aasta Wiedemanni preemia laureaat Mare Koit (TÜ, „Küsimused, vastused, argumendid ja rituaalid parlamendisuhtluses“), Arvi Tavast (EKI, „ÕS-ist ja seonduvast, omade vahel, tehniliselt. Mis värk siis päriselt on?“), Liina Lindström (TÜ, „Varieerumine tänapäeva eesti keeles ja selle murdeline taust“), Lydia Risberg (EKI, „Millal sõnade tähendused ära normiti?“), Karl Pajusalu (TÜ, „Keele püsivus ja Liivi lahe sõnad“), Gerson Klumpp (TÜ, „Kamassi keele muundumine türgi ja vene keelte mõju all: mis püsis ja miks“), Liis Ermus (EKI, „Võimalikke sõnaprosodia mõjusid eesti keele sulghäälikute akustikale“), Axel Jagau („Sorbi kõnekeele häälaluslikud erijooned“), Rodolfo Basile („Situatiivsed konstruktsioonid eesti ja soome keeles“), Sven-Erik Soosaar (EKI, „Soome-ugri baassõnavara muutumisest“), Petar Kehayov (Müncheni Ludwig Maximiliani ülikool / TÜ, „Püsi ja kadu läänemeresoome väikekeelte grammatikates“), Rogier Blokland (Uppsala ülikool, „Keel või murre: miks me sellest üldse räägime?“) ja Elisabeth Kaukonen („*Kurjad keeleonud tegelegu oma asjadega ja las meie teeme seda, mis meile meeldib. Tädi- ja onu-lõpulised liitsõnad Eesti keele ühendkorpuses*“).

5.–7. oktoobril toimus Tallinna Ülikoolis

8. Eesti digihumanitaaria konverents. Teemadest olid esindatud keele, kultuuri, ajalooainese analüüs, humanitaarandme-

kogude loomine ning kasutatavus, veebisuhtluse dokumenteerimis- ja analüüsivõimalused. Rahvusvahelise etnoloogide ja folkloristide organisatsiooni SIEF digikultuuri töörühma eripaneel keskendus rahvapärasele veebikasutusele ja folkloorsetele veebinähtustele. Plenaarettekanded pidasid Maximilian Schich (TLÜ), Barbara McGillivray (Londoni King's College) ja Coppélie Cocq (Umeå ülikool). Osalesid Hollandi, Soome, Rootsi, Läti, Leedu, Ungari, Saksamaa, Küprose, Kreeka, Poola, Ukraina, USA, India teadlased. Eestist esinesid TÜ, TLÜ ja EKM-i teadlased. Konverentsi korraldasid Eesti Digitaalhumanitaaria Selts koostöös Eesti Kirjandusmuuseumi, Tallinna Ülikooli, Eesti-uuringute Tippkeskuse ning SIEF-i digikultuuri töörühmaga.

6. oktoobril toimus lasteaija- ja põhikooli esimese astme õpetajate eesti keele veebiseminar „Hariv aed. Õuesõppest keele- ja kõneõppeni“. Esines Astrid Tuisk (EKM, „Külavainult XXI sajandisse – unustatud ja meeles peetud õuemängud“). Virve Tuubel (ERM) juhatas töötuba „Harivad aiad läbi aegade“. Seminari korraldasid Eesti Kirjandusmuuseum, Eesti Rahva Muuseum, Eesti-uuringute Tippkeskus.

6.–7. oktoobril peeti Tallinna Ülikoolis seminar „Mitmekeelsuse tõlkimine ilukirjanduslikes tekstides“. Eestist esinesid Anna Verschik ja Maris Saagpakk („Toward a classification for translating multilingualism: The case of translations into Estonian“).

7. oktoobril kuulutas Emakeele Selts välja konkursi „Ehe Eesti – Eesti ettevõttele eesti nimi 2022” võitjad. Seitsmendat korda toimunud ettevõteteni võistlusel konkureeriti seitsmes kategoorias, nagu aasta uustulnukas: Kriba (OÜ Kriba Kommunikatsioon; ära märgiti Tiidu Kuldkäed OÜ, OÜ Stilingvist); haridus- ja kultuuriasutus: Pillikeel OÜ (ära märgiti Nipitiri diginipid, Kirjataht OÜ); teenindustevõte: Tikupoiss OÜ (ära märgiti OÜ Sorav Orav, OÜ Kapsalokk); tootmisettevõte: OÜ Vahvärk (ära märgiti Lükkepakk OÜ, Pagar Võtaks OÜ); vabäihendus: Saunaministeerium MTÜ (ära märgiti Feministeerium (MTÜ Oma Tuba)); õpilasfirma: Sörmik (ära märgiti NutiMuti, Lebo); rahvusdomeeninimi: pinnavormijad.ee (ära märgiti kriba.ee, diginipid.ee).

11. oktoobril korraldas Eesti Rahvusraamatukogu oskuskeelepäeva „Raamat ja haridus”. Raamatukogus toimus keelepäev 17. korda. Esinesid Margit Langemets (EKI, „ÕS ja oskuskeel”), Helin Puksand (TLÜ, „Kust tulevad haridusterminid”), Helen Hint (TÜ, „Kes ja miks peaks oskama akadeemilise väljendusoskuse oskussõnu”) jt.

12. oktoobril toimus Eesti Kirjandusmuuseumis konverents „Kas sa Reed Morni oled lugenud? Naised ja proosakirjandus 19. sajandi lõpu ja 20. sajandi alguse Eestis”. Plenaarettekande „Naised, (proosa)kirjandus ja kirjandusajalugu: küsimusi ja vaatenurki” pidas Eve Annuk. Konverentsi töö oli jagatud viide sektsiooni: I „Feminiseeruv moodne maailm ja ökokriitika” (Milvi Martina Piir, „Masinad ja mehemeel: mõningatest 20. sajandi alguse kultuurimüütidest”, Elle-Mari Tali-vee ja Kadri Tüür, „Just naised kirjutasid

lindudest”), II „Marta Sillaots – naine kui orkester” (Külliki Steinberg, „Marta Sillaots – kirjanik, ajakirjanik ja tõlkija 19. sajandi alguse Eesti kultuurimaastikul”, Kärt Roomäe, „Võorkeelte kasutus Marta Sillaotsa „Anna Holmi” dialoogides: põhjused ja viisid”), III „„Uue naise” ambivalentesed kujutusviisid” (Johanna Ross, „Moodsa naise motiiv 1910.–1920. aastate naiskirjanduses”, Merlin Kirikal, „Alma Ostra-Oinase „Aino” (1923) sisepõrgu kujutised kui feministliku dekadentsi näited”), IV „Reed Morni „Andekas parasiit”: modernne esteetika ja poeetika” (Indrek Ojam, „Parasiidi tähendus Reed Mornil”, Roland Sinirahu, „Reed Morn kui ekspresionist”) ja V „Rahvusluse ja rahvusüluse pingevaljas” (Mari Niitra, „Idealse lapsepõlve projektsioone eesti naisautorite 1930. aastate realistlikus lasteproosas”, Eret Talviste, „Mõeldes rahust rongisõidu ajal ehk kui Virginia Woolf ja Leida Kibuviits oleksid kohtunud”).

13. oktoobril toimus Tartus Emakeele Seltsi kõnekoosolek „Teismeliste keel Eestis”. Üles astusid Kristiina Praakli ja Virve Vihman („Sissejuhatavat noorteele uurimisest Eestis”), Virve Vihman ja Mari-Liis Korkus („Inglise keel teismeliste suulises ja tsäतिकorpuses: „nagu what does it mean?””), Triin Aasa ja Liina Lindström („„Ilgelt kuulsaks”: intensiivistajad teismeliste suhtluses”) ning Maarja-Liisa Pilvik, Aive Mandel, Annika Kängsepp ja Anna-liis Tenisson („Parasiitsõna või suhtlusvahend? *Nagu ja mingi* kasutus teismeliste keeles”).

14. oktoobril korraldas Eesti Keeletoimetajate Liit Tartus konverentsi „Keeletoimetaja sõbrad”. Esinesid Sirje Maasikamäe („„Viska korra pilk peale!” Toimetaja kogemused: kas keeletoimetaja

teevad edukaks silmapaistvad teadmised või hoopis oskuslik suhtlemine?”), Lydia Risberg („Koos tööst ja keelest”), Ülle Madise („Jurist, ametnik ja ilus eesti keel”), Mika Keränen („Keeletoimetaja, minu kaardilugeja”), Kristiina Ehin („Kus nõustub *ei* ja vastu hakkab *jaa*”), Tiit Hennoste („Miks ma vihkan keeleteoimetajaid?”), Raili Kadak („Nähtamatud kunstnikud”) ja Asko Künnap („Keeletolmeldajad”).

14. oktoobril peeti Eesti Kirjandusmuuseumis kolletamispäeva konverents, mis oli pühendatud Eesti Rahvaluule Arhiivi 95. sünnipäevale. Esinesid Risto Järv („Kolletamispäev ja arhiivide ajaring”), Kristi Metste („Miks kirjandusmuuseum? Pilguheit meie lähiajalukku”), Tiit Jaago („Argielu – arhiiv – uurimine”), Katre Kikas („Arhiivist ja vaikusest”), Taive Särg („Metsalaulupidu: regilauluga looduse kaitsel”), Liisi Laineste, Anastasiya Fiadotava („Üleilmne, kuid kohalik: Ukraina meemid Eestis”) ja Mall Hiemäe („Rahvakalender ilmaprognoosi vahendajana”).

14. oktoobril peeti Tallinnas hõimupäeva konverents „Karjala märgiline tähendus”. Keeleteadlastest esinesid Janne Saarikivi („Karjala tähendus Soomes XIX ja XX sajandil”) ning Jaan Öispuu („Karjala kirjakeele velmamise mitu nägu”).

14.–15. oktoobrini toimus TÜ Narva Kolledžis V rahvusvaheline teaduskonverents „Uralo-indogermanica”. Vaatluse all olid soome-ugri ja ukraina keele- ning kultuurisuhted. Plenaarettekande pidas Enda Trubok Krimmi eestlaste ajaloost ja kultuurist XIX–XXI sajandil. Esinesid veel Sándor Szeverényi (Szegedi ülikool), Szilárd Tibor Tóth (Narva kolledž), Zoltán András (Eötvös Lorándi ülikool, Buda-

pest), Anna Jakson (Narva) jt. Sektsioonis „Ukraina keel ja meel” astusid peale Ukraina esinejate üles Elvira Kүүn (Narva kolledž, „Pühapäevakoolide mõju ukraina keele alalhoidmisele Eestis”) ja Heinike Heinsoo (Lvivi ülikool, TÜ, „Keelte ohusatus, ukraina keel ja Orest Tkatsenko”). Sektsioonis „Mitmekeelsus Eestis ja Ungaris” esinesid Natalia Sindetskaja (TLÜ), Maris Saagpakk (TLÜ, „Mitmekeelsus baltisaksa kirjanduses ja selle tõlked eesti keelde”), István Hazay (Viin, Baden), Sándor János Tóth (J. Selye ülikool, Slovakkia, Komárno), Jelena Nõmme ja Ljudmila Nikolajevaga koostatud ettekande esitas Olga Burdakova (Narva kolledž). Üks sektsioon oli pühendatud ungari keeleteadlase Sándor Mokányi 90. sünniaastapäevale. Taga-Karpaatia ungarlasena oli ta Tartu ülikooli soome-ugri keelte kateedri esimene aspirant (1956–1960). Piret Norvik rääkis Taga-Karpaatia ungarlastest Eestis. Veel anti ülevaade S. Mokányist kui ungari-ukraina keelekontaktide uurijast, S. Mokányi ja Katalin Mokányi Taga-Karpaatia Tecső murdesõnavara kogudest ning S. Mokányist rahvaetüümoloogia uurijana. Konverentsil tähistati ka Kauksi Ülle 60. sünnipäeva. Kauksi Üllest kui soome-ugri, võru ja setu kultuuritegelasest kõnles Sz. T. Tóth.

18. oktoobril toimus Eesti Kirjandusmuuseumis elulooapäev. Tartu Ülikooli arhiivinduse professor Aigi Rahi-Tamm esines ettekandega „Sõda eluloos, elulugu sõjas” ja filmitegija Vahur Laiapea rääkis oma käikudest Ukrainasse. Ühenduse Eesti Elulood esinaine ja Eesti Kultuuriloolise Arhiivi vanemteadur Maarja Hollo tegi kokkuvõtte kogumisvõistlusest „Kirjad minu elus”. Kaastöid hinnati kahes kategoorias: kirjade saatjate ning mälestuste saatjate omas. Kirjade saatjaid oli 40,

mälestused kirjade vahetamisest saatis 50 inimest. Parimate mälestuste autorid olid Külli Volmer, Kaja Pragi ja Toivo Tootsen, eriauhinnad said Peeter Nõges, Leelo Kivirand ja Varje Sootak. Kirjade saatjate kategoorias olid parimad Karolina Antons, Age-Li Liivak ja Kadi Eilmann, eriauhinnad pälvisid Kersti Ploom, Vaike Labi ja Maire Jõelaid.

18. oktoobril tegi Rahvusarhiiv Tartus Nooras avalikuks automaatse teksti-tuvastuse projekti tulemused. Tekstivastuse tehniline rakendamine on teoks saanud tänu Transkribuse platvormile, mis võimaldab igapäev arvutit käsikirjalisi dokumente „lugema“ õpetada. Sven Lepa (RA) tutvustas masinõppes teksti tuvastamise projekti käiku ja tulemusi, Albert Ludwig Roine (RA) rääkis õigeusu sünnimeetrikate masintuvastamisest. Indrek Ibrus (TLÜ) pidas ettekande „Tehisintellekt digiteerimise ja teaduse toetajana“.

19. oktoobril peeti Underi ja Tuglase Kirjanduskeskuses seminar „Dekadents kui dünaamika ning muutlikkus: nietzsche-lik-bergsonlikud mõjud A. H. Tammsaare ja J. Semperi varases proosaloomingus“. Seminaril kõnelesid UTKK teadurid Mirjam Hinrikus ja Merlin Kirikal, kes kõrvutasid Esimese maailmasõja ajal ilmunud kahte dekadentlikku proosateksti: A. H. Tammsaare jutustust „Kärbes“ (1917) ning Johannes Semperi novelli „Püha umbrohi“ (1918).

21. oktoobril peeti Tallinnas Eesti Teaduste Akadeemias Emakeele Seltsi konverents „Eesti keeleala – põline ja rikas“. Tähelepanu keskmes olid põlised keelealad Kihnust Setoni ja Kuusalust Mulgini. Esinesid Karl Pajusalu („Eesti keeleala kujunemine“), Jüri Viikberg

(„Piirkondlikud keeidentiteedid“) ja Eva Saar („Läänemere keelepere“). Sõnavõtuga osalesid Muhu, Hiiumaa, Sõrve, Kihnu, Häädemeeste, Kuusalu, Viru, Kodavere, Mulgi, Seto, Võru ja Tartu kogukondade esindajad.

25. oktoobril toimus Lastekirjanduse Keskuses seminar „Laps kirjanduses 10. Noorus on ilus aeg!“. Ettekannetega esinesid Andrus Org („Noortekirjandus kui nooruse manifest. Põlvkondlikkus algupärastes noorteromaanides“), René Tendermann („Noortekirjanduse iseäralikud ja kaunid kannatused“), Jaanika Palm („22 aastat noorteromaanivõistlust“), Lea Reitel Høyer („„Mitte midagi“ või siiski midagi Taani ja Norra noortekirjandusest“), Eva Kreem („Noortekirjanduse roll minu elus“), Elisabeth Heinsalu („Noortekirjanduse piirid ja tähtsus noore inimese jaoks. Kas noor inimene tahab olla kirjanduses piiritletud?“), Siim Lill („Kas värskel noortekirjandusel on asja koolitundi?“), Johanna Ross („Tütarlapse kuju Nõukogude Eesti tüdrukutekirjanduses“), Aidi Vallik („Kuidas seletada kurjust?“) ja Ilmar Raag („Poiss minus eneses“).

26. oktoobril korraldas Baltisaksa Kultuuri Selts Eestis koostöös Tallinna Ülikooliga Tallinna Linnaarhiivis seminari „Kuidas tõlkida (baltisaksa) ajalugu?“. Maris Saagpakk pidas ettekande „Baltisaksa kirjanduse tõlkimine taasiseseisvunud Eestis esimesel kahel aastakümnel. Tekstid ja motiivid“. Oma tõlketöödest ja -kogemustest andsid lühiülevaate Hanna Miller, Tiiu Relve, Reet Bender, Pille Toompere ja Agur Benno. Arutleti, miks üldse baltisaksa autoreid tõlkida ja mis kõnetab baltisaksa (mälestus)kirjanduse juures tänapäevast eesti lugejat.

27. oktoobril pidas ARS-i kõnekoosolekul Eesti Kirjandusmuuseumis ettekande Kristel Kivari teemal „Pühad pargid kaasaja Eestis: loodus, rituaalid ja arhitektuur“. 2022. aasta suvel käis ta välitöödel kolmes vaimse keskuse territooriumile rajatud pargis: Elulille pargi Lilleoru keskuses, Arhailiste Traditsioonide Keskuses ning Kirna mõisa aias. Ettekanne keskendus küsimusele, kuidas tõlgendatakse nendes parkides inimvälist, transformeerivat jõudu, seda pühadust, mida erinevate tegevuste kaudu on võimalik neis paigus kogeda.

28. oktoobril toimus Eesti Kirjandusmuuseumis Oskar Kallase päev. Tegu oli XXIX eesti raamatuteaduse konverentsiga, kus seekord kõneldi raamatust kui kunstiteosest. Üles astusid Kadri Asmer („Milleks meile kunst? Pildilise mõtlemise arengust“), Tiiu Reimo („Võimu sümbolid Eesti varauusaegsetes trükistes“), Urmas Viik („Kunstnik, raamatu autor“), Reet Hiimäe („Müütilise ja üleloomuliku ainese kujutamine Eesti raamatuillustratsioonidel“), Risto Järv („Põhja konna üheksa pead“), Martin ja Marje Eelma („Raamat kui ruum“) ja Mari Hiimäe („Ideest teostuseni. Illustratsiooni loomine“).